

VADOVAS INSTRUKTORIAMS

apie eurų banknotus ir monetas

ĮVADINIS ŽODIS	3
EURŲ BANKNOTAI	
Bendrosios ypatybės	5
Pagrindiniai apsaugos požymiai	7
Papildomi apsaugos požymiai	12
EURŲ MONETOS	
Bendrosios ypatybės ir apsaugos požymiai	14
ĮTARTINI IR SUGADINTI BANKNOTAI	
Kokių priemonių imasi ECB ir nacionaliniai centriniai bankai	16
Grynųjų pinigų tvarkymo specialistų atliekamas banknotų grąžinimas į apyvartą	17
Ką daryti, jei gavote įtartinę banknotą	18
Ką daryti su apgadintais ar sugadintais banknotais	19
BANKNOTŲ SPAUSDINIMAS	20
INFORMACIJA RYŠIAMS	22

Euro valiuta yra didelės Europos Sąjungos valstybių grupės, vadinamos euro zona, bendroji valiuta. Daugiau kaip 300 milijonų žmonių euro zonoje naudoja eurų banknotus ir monetas atsiskaitydami grynaisiais. Be to, 10–20% eurų banknotų apyvartoje sumos naudojama ne euro zonos

valstybėse. Eurai, kaip svarbi valiuta ir tarptautiniu mastu, dažnai tampa pinigų padirbinėtojų taikiniu. Nors padirbinėjimo rizika yra ribota, nes modernūs apsaugos požymiai apsaugo eurų banknotus ir padeda lengvai atskirti tikrus eurų banknotus nuo padirbtų, reikia būti budriems. Grynųjų pinigų tvarkymo specialistai bankuose, mažmeninės prekybos įmonėse, restoranuose ir kitose verslo įmonėse, kuriose yra didelė grynųjų pinigų apyvarta, turi būti susipažinę su eurų banknotais ir monetomis. Tai prisidės prie padirbinėjimo prevencijos.

Šis vadovas skirtas minėtų grynųjų pinigų tvarkymo specialistų instruktoriams. Jame pateikiama svarbiausia informacija apie eurų banknotų ir monetų dizainą, jų apsaugos požymius. Pridedamame kompaktiniame diske yra banknotų apsaugos požymių PowerPoint programa pristatymas, kurį galima pritaikyti pagal klausytojų poreikius, ir sąveikūs pristatymas. Abu juos galite naudoti mokymo metu arba pateikti jūsų įmonės intranete.

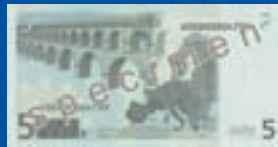
Šiame vadove taip pat aprašoma, kaip grynųjų pinigų tvarkymo specialistai privalo patikrinti eurų banknotų kokybę prieš grąžindami juos į apyvartą. Blogos kokybės banknotai, pavyzdžiui, nešvarūs, turėtų būti atiduodami vietas bankui ar tiesiai nacionaliniam centriniam bankui, o ne grąžinti toliau cirkuliuoti, nes švairių banknotų apsaugos požymius lengviau patikrinti. Be to, vadove pateikiama naudingų patarimų, kaip reaguoti, jei klientai atsiskaito įtartinais banknotais.

Jūsų kaip instruktoriaus perduodamos žinios yra labai svarbus indėlis kovoje su padirbinėjimu ir padeda užtikrinti, kad euru ir toliau būtų pasitikima.

Daugiau informacijos apie eurų banknotus ir monetas gali pateikti Europos centrinis bankas (ECB) arba jūsų nacionalinis centrinis bankas. Informaciją ryšiams rasite šio vadovo p. 22–23.

Klasikinio stiliaus architektūra

120 × 62 mm, pilkos spalvos

Romaninio stiliaus architektūra

127 × 67 mm, raudonos spalvos

Gotikos stiliaus architektūra

133 × 72 mm, mėlynos spalvos

Renesanso stiliaus architektūra

140 × 77 mm, oranžinės spalvos

Baroko ir rokoko stiliaus architektūra

147 × 82 mm, žalios spalvos

Plieno ir stiklo amžiaus architektūra

153 × 82 mm, gelsvai rudos spalvos

Modernioji XX a. stiliaus architektūra

160 × 82 mm, violetinės spalvos

EURŲ BANKNOTAI

Bendrosios ypatybės

DIZAINAS

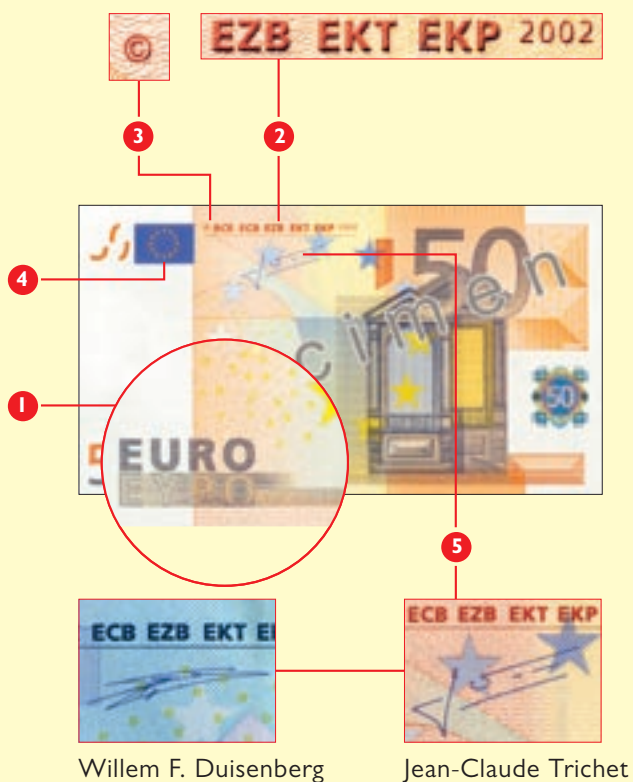
Visų septynių eurų banknotų dizaino tema yra bendra – Europos amžiai ir stiliai. Banknotai (ir monetos) yra teisėta atsiskaitymo priemonė visoje euro zonoje.

Banknotų priekinėje pusėje langai ir vartai simbolizuoja Europos atvirumo ir bendradarbiavimo dvasią. Dvylika Europos Sąjungos žvaigždžių simbolizuoja šiuolaikinės Europos dinamiškumą ir harmoniją.

Antroje visų banknotų pusėje pavaizduotas tiltas, būdingas kuriam nors iš septynių Europos architektūros istorijos laikotarpių. Tiltas simbolizuoja Europos tautų tarpusavio bei Europos ir pasaulio glaudų bendradarbiavimą ir bendravimą.

DETALĖS

- 1 Valiutos pavadinimas lotyniškėmis (EURO) ir graikiškėmis (ΕΥΡΩ) raidėmis.
- 2 Europos centrinio banko (ECB) pavadinimo santrumpos 5 lingvistiniai variantai: BCE, ECB, EZB, EKT ir EKP. Kiekvienas iš jų buvo suprantamas bent viena iš vienuolikos ES oficialiųjų kalbų pirmų eurų banknotų išleidimo metu.
- 3 Autorių teisių apsaugą žymintis simbolis ©.
- 4 Europos Sąjungos vėliava.

- 5 Europos centrinio banko pirmininko parašas. Ant eurų banknotų yra arba Europos centrinio banko pirmojo pirmininko Willem F. Duisenberg, arba 2003 m. lapkričio 1 d. jį pakeitusio Jean-Claude Trichet parašas. Banknotai galioja ir su vienu, ir su kitu parašu.

EURŲ BANKNOTAI

Bendrosios ypatybės

TIKRŲ BANKNOTŲ ATPAŽINIMAS

Spausdintuvais ir spalvinio kopijavimo aparatais galima padaryti geras įvairiausios spausdintos medžiagos kopijas. Todėl banknotams nuo padirbinėjimo apsaugoti juose įdiegti keli toliau aprašyti apsaugos požymiai. Šie požymiai padeda lengvai atpažinti tikrus banknotus. Sudėtinga padirbti banknotą taip, kad visi šie požymiai atrodytų kaip tikri.

Reikia nepamiršti, kad, banknotus netinkamai naudojant, kai kurios jų savybės pasikeičia negrįžtamai. Pavyzdžiui, netyčia išskalbtu banknoto popierius ultravioletinėje šviesoje gali švytėti.

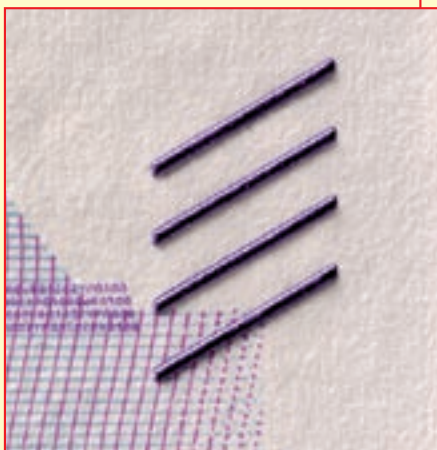
Ar banknotas tikras, įsitikinsite jį pačiupinėję, apžiūrėję ir pakreipę.

TINKA AKLIESIEMS IR SUTRIKUSIO REGĖJIMO ŽMONĖMS

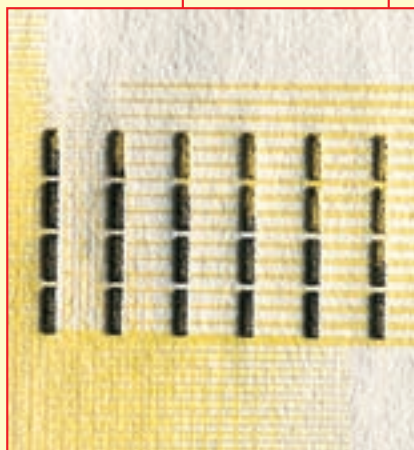
Dėl banknotų dizaino buvo tariamasi su Europos aklių sąjunga. Po to banknotuose panaudoti keturi požymiai, padedantys akliesiems ir sutrikusio regėjimo žmonėms atpažinti banknotus. Visų nominalų banknotai:

- yra skirtingo dydžio – kuo didesnis nominalas, tuo didesnis pats banknotas;
- turi savo spalvą, ji skiriasi nuo mažesnio ir didesnio nominalo banknotų spalvų (pvz., 10 eurų banknotas yra raudonas, o 20 eurų – mėlynas);
- turi didelius paryškintus nominalo skaičius;
- turi spausdinto paviršiaus nelygumų (atspausdintų giliaspaude). Pačiupinėjus banknotą, juntama, kad kai kuriose vietose dažų sluoksnis yra storesnis.

Palei 200 ir 500 eurų banknotų kraštus yra papildomos apčiuopiamos žymės.

500 eurų banknoto apčiuopiamos žymės

200 eurų banknoto apčiuopiamos žymės

Pagrindiniai apsaugos požymiai

- Spausdinto paviršiaus nelygumai (arba giliaspaudė)
- Vandens ženklas
- Apsauginis siūlelis
- Sutapimo ženklelis skaičius (arba sutapimo ženklelis)
- Holograminė juostelė arba holograminis fragmentas
- Blizganti juostelė ir spalvą keičiantis skaičius

Eurų banknotai gaminami taikant sudėtingą spausdinimo technologiją. Juose panaudoti modernūs apsaugos požymiai, padedantys greitai atpažinti tikrus banknotus. Nereikia jokių specialių prietaisų. Tiesiog banknotus pačiupinėkite, pažvelkite į juos ir juos pakreipkite.

APČIUOPKITE – banknotų **popierius** šiugžda ir yra standus. Pajuskite **spausdinto paviršiaus nelygumus**: perbraukite per banknoto priekinę pusę pirštu arba atsargiai pakrapštykite jį nagu ir pajusite, kad kai kuriose vietose dažų sluoksnis yra storesnis.

PAŽVELKITE į banknotą laikydami jį pakeltą prieš šviesą: pamatysite **vandens ženklą, apsauginį siūlelį** ir **sutapimo ženklelį skaičių**. Visi šie trys požymiai matomi ir priekinėje, ir antrojoje tikrų banknotų pusėse.

PAKREIPKITE banknotą: pamatysite **holograminę juostelę** arba holograminį **fragmentą, blizgančią juostelę** (ant 5, 10 ir 20 eurų banknotų) ir **spalvą keičiantį skaičių** (ant 50, 100, 200 ir 500 eurų banknotų).

- Visuomet patikrinkite keletą apsaugos požymių.
- Jei abejojate, ar banknotas tikras, palyginkite jį su turimu tikru banknotu.

EURŲ BANKNOTAI

Pagrindiniai apsaugos požymiai

BANKNOTŲ POPIERIUS

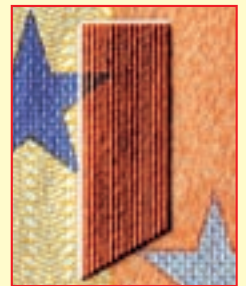
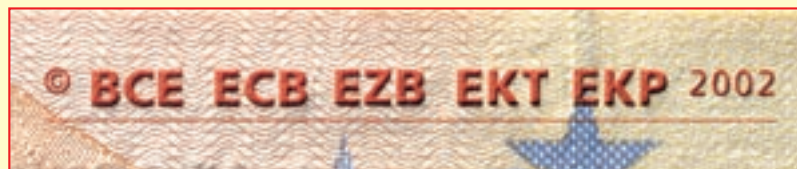
Banknotų popierius gaminamas iš grynų medvilnės. Švarus banknotas turi šiugždėti ir būti standus (neturi būti minkštas ar blizgus).

SPAUSDINTO PAVIRŠIAUS

NELYGUMAI

Giliaspaude spausdinto paviršiaus nelygumai apčiuopiami pagrindiniame atvaizde ir kitose banknoto priekinės pusės vietose.

200 ir 500 eurų banknotuose palei kraštus yra papildomos apčiuopiamos žymės sutrikusio regėjimo žmonėms (žr. pav. p. 6).

VANDENS ŽENKLAS

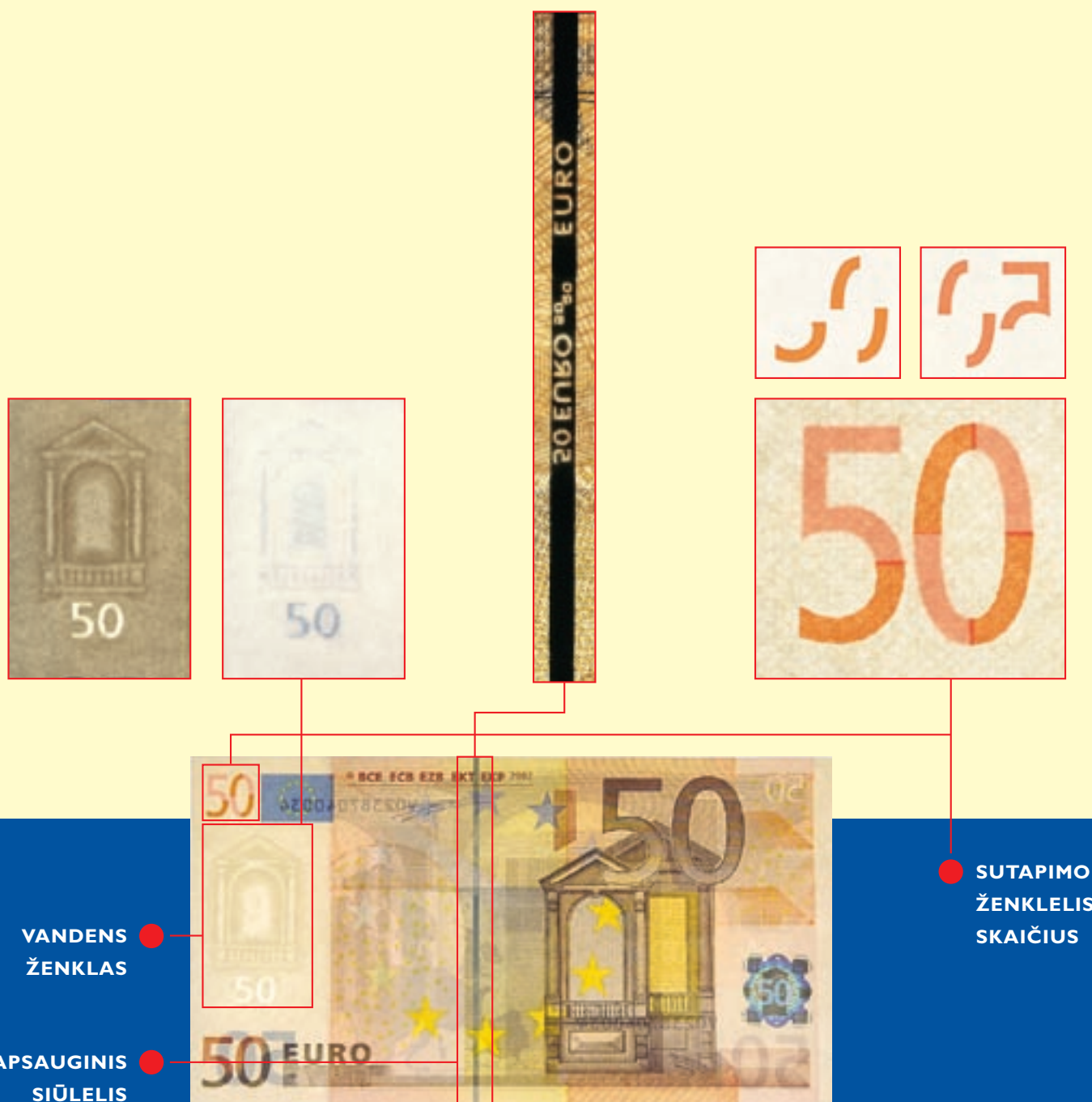
Vandens ženklas gaminamas keičiant popieriaus storį. Jį galima pamatyti pakėlus banknotą prieš šviesą. Pagrindinio motyvo atvaizde spalvų tonai tolygiai keičiasi iš šviesių į tamsius. Banknotą padėjus ant tamsesnio paviršiaus, šviesios banknoto dalys patamsėja. Tai ypač gerai matyti vandens ženkle – nominalo skaičiuje.

APSAUGINIS SIŪLELIS

Apsauginis siūlelis yra įterptas į banknoto popierių. Pakelkite banknotą prieš šviesą – siūlelis atrodo kaip tamsi linija, joje labai mažomis raidėmis atspausdintas žodis EURO ir nominalo skaičius.

SUTAPIMO ŽENKLELIS SKAIČIUS

Viršutiniame banknoto kampe abiejose pusėse išdėstyti fragmentai tiksliai susijungia ir sudaro nominalo skaičių. Visas skaičius matyti pakėlus banknotą prieš šviesą.

EURŲ BANKNOTAI

Pagrindiniai apsaugos požymiai

HOLOGRAMINĖ JUOSTELĖ

Pakreipkite 5, 10 ar 20 eurų banknotą ir pamatysite, kad holograminis vaizdas keičiasi: vaivorykštės spalvų fone nominalo skaičius virsta simboliu €, ir atvirkščiai. Pakraščiuose labai mažomis raidėmis užrašytas banknoto nominalo skaičius.

HOLOGRAMINIS FRAGMENTAS

Pakreipkite 50, 100, 200 ar 500 eurų banknotą ir pamatysite, kad holograminis vaizdas keičiasi: nominalo skaičius virsta langu ar vartais, ir atvirkščiai. Fone matyti labai mažos vaivorykštės spalvų raidės, koncentriniais apskritimais pereinančios iš fragmento centro į pakraščius.

PERFORUOTOS SKYLUTĖS

Pakelkite banknotą prieš šviesą. Holograminėje juostelėje ar holograminiame fragmente išvysite iš perforuotų skylučių sudarytą simbolį €. Taip pat pamatysite nedidelius nominalą nurodančius skaičius.

HOLOGRAMINĖ
JUOSTELĖ

HOLOGRAMINIS
FRAGMENTAS

BLIZGANTI JUOSTELĖ

Pakreipkite 5, 10 ar 20 eurų banknotą: antroje pusėje matyti blizganti aukso spalvos juostelė, joje nurodytas nominalo skaičius ir simbolis €.

SPALVĄ KEIČIANTIS SKAIČIUS

Pakreipkite 50, 100, 200 ar 500 eurų banknotą. Antroje pusėje esančio banknoto nominalo skaičiaus spalva keičiasi iš violetinės į gelsvai žalią arba rudą.

BLIZGANTI JUOSTELĖ ●

SPALVĄ KEIČIANTIS SKAIČIUS ●

EURŲ BANKNOTAI

Papildomi apsaugos požymiai

Papildomus apsaugos požymius galite patikrinti naudodami specialias priemones, pavyzdžiui, didinamąjį stiklą arba ultravioletinę lempą.

- Mikrotekstas
- Ultravioletinės ypatybės (plaušeliai ir dažai)

MIKROTEKSTAS

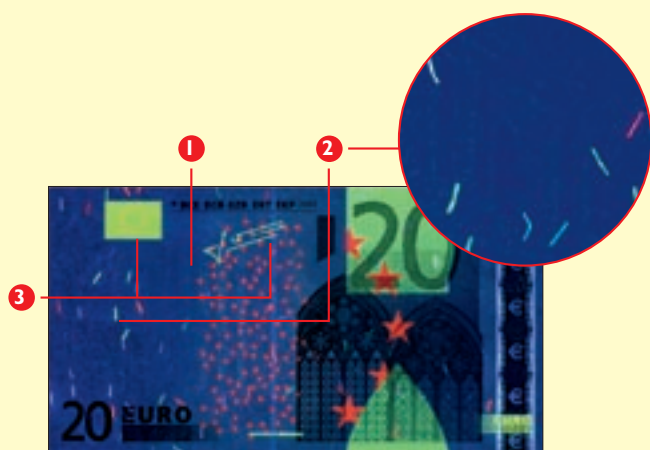
Kai kuriose banknotų vietose matyti labai mažų raidžių tekstas. 0,8 mm dydžio raidės lengvai įskaitomos plika akimi. 0,2 mm dydžio raidžių tekstas, žiūrint plika akimi, atrodo kaip vientisa eilutė, tačiau su didinamuoju stiklu tekstą įmanoma perskaityti. Tikruose banknotuose net ir tokio dydžio raidės yra aiškios, nesusiliejusios.

ULTRAVIOLETINĖS YPATYBĖS (PLAUŠELIAI IR DAŽAI)

Su ultravioletine lempa patikrinkite šias ypatybes:

- 1 Popierius nešvyti, t. y. jis nespinduliuoja šviesos ir nešvyti ultravioletinėje šviesoje.
- 2 Matyti raudoni, mėlyni ir žali į popierių įterpti plaušeliai.
- 3 Priekinėje pusėje Europos Sąjungos vėliava yra žalia, o žvaigždės – oranžinės. ECB pirmininko parašas yra žalias. Švyti centre pavaizduotos didelės žvaigždės ir maži apskritimai.
- 4 Antroje pusėje pavaizduotas žemėlapis, tiltas ir nominalo skaičius yra geltoni arba žali.

EURŲ BANKNOTŲ ATVAIZDAI APŠVIETUS ULTRAVIOLETINE LEMPA

EURŲ MONETOS

Bendrosios ypatybės ir apsaugos požymiai

2€

Skersmuo – 25,75 mm
Masė – 8,50 g
Forma – apvali
Spalva: išorinė dalis (žiedas) – sidabro;
centrinė dalis (šerdis) – aukso
Sudėtis: išorinė dalis (žiedas) – varis ir nikelis;
centrinė dalis (šerdis) – trys sluoksniai: nikelis ir žalvaris, nikelis, nikelis ir žalvaris
Briauna – smulkiai rantuota, ant monetos briaunos – raidės (kiekvienos šalies skiriasi)

1€

Skersmuo – 23,25 mm
Masė – 7,50 g
Forma – apvali
Spalva: išorinė dalis (žiedas) – aukso;
centrinė dalis (šerdis) – sidabro
Sudėtis: išorinė dalis (žiedas) – nikelis ir žalvaris;
centrinė dalis (šerdis) – trys sluoksniai: varis ir nikelis, nikelis, varis ir nikelis
Briauna – rantai su tarpais

50 CENTŲ

Skersmuo – 24,25 mm
Masė – 7,80 g
Forma – apvali
Spalva – aukso
Sudėtis – šiaurės auksas
Briauna – rantuota

5 CENTAI

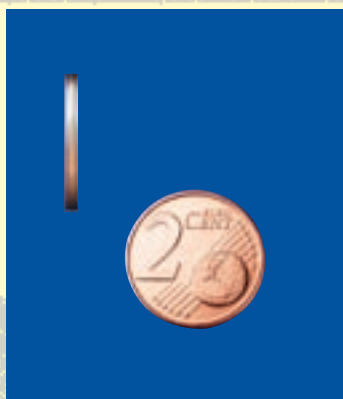
Skersmuo – 21,25 mm
Masė – 3,92 g
Forma – apvali
Spalva – vario
Sudėtis – variu dengtas plienas
Briauna – lygi

20 CENTŲ

Skersmuo – 22,25 mm
Masė – 5,74 g
Forma – gėles žiedo („ispaniška gėlė“)
Spalva – aukso
Sudėtis – šiaurės auksas
Briauna – lygi su įdubimais

2 CENTAI

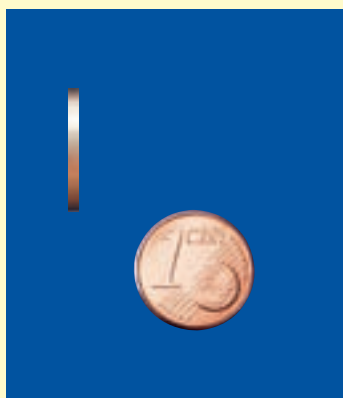
Skersmuo – 18,75 mm
Masė – 3,06 g
Forma – apvali
Spalva – vario
Sudėtis – variu dengtas plienas
Briauna – lygi su grioveliu

10 CENTŲ

Skersmuo – 19,75 mm
Masė – 4,10 g
Forma – apvali
Spalva – aukso
Sudėtis – šiaurės auksas
Briauna – rantuota

1 CENTAS

Skersmuo – 16,25 mm
Masė – 2,30 g
Forma – apvali
Spalva – vario
Sudėtis – variu dengtas plienas
Briauna – lygi

Iš viso yra aštuonios monetos: 1, 2, 5, 10, 20, 50 centų, 1 ir 2 eurų. Visos monetos yra skirtingo dydžio, svorio, metalo sudėties, spalvos ir storio. Skiriasi ir skirtingų nominalų monetų briaunos. Visas monetas nesunku atpažinti net sutrikusio regėjimo žmonėms.

BENDROSIOS EUROPINĖS PUSĖS

Bendrosiose europinėse monetų pusėse – maži Europos atvaizdai kartu su 12 Europos Sąjungos žvaigždžių.

2004 m. išsiplėtus Europos Sąjungai, atvaizdai ant 10, 20 ir 50 centų, 1 ir 2 eurų monetų buvo šiek tiek pakeisti, kad matytųsi geografinė Europos padėtis.

Monetos su 15 Europos Sąjungos valstybių narių atvaizdu taip pat galioja kaip teisėta atsiskaitymo priemonė.

NACIONALINĖS PUSĖS

Kiekviena šalis panaudojo nacionalinį simbolį arba atvaizdą savo eurų monetų nacionalinėje pusėje. Daugiau informacijos apie tai rasite ECB interneto svetainėje www.euro.ecb.eu. Nedidelį eurų monetų kiekį yra išleidęs Monakas, San Marinas ir Vatikano miestas. Jos yra teisėta atsiskaitymo priemonė visoje euro zonoje, tačiau nėra labai paplitusios, nes yra tik kolekcinės.

Nors ir skiriasi eurų monetų nacionalinės pusės, visos monetos galioja visoje euro zonoje.

APSAUGOS POŽYMAI

1 ir 2 eurų monetose yra keli apsaugos požymiai, pavyzdžiui, spalvų derinys (sidabro ir aukso) ir kiekvienoje šalyje skirtingos raidės ant 2 eurų monetų briaunos. Be to, dėl sluoksniuotos 1 ir 2 eurų monetų metalų sudėties ir magnetinių ypatybių dar saugiau šias monetas naudoti smulkių prekių automatuose.

PROGINĖS MONETOS

Visos euro zonos valstybės, taip pat Monakas, San Marinas ir Vatikano miestas, gali kartą per metus išleisti proginę 2 eurų monetą. Šių monetų ypatybės ir bendroji europinė pusė yra tokios pat kaip ir įprastų 2 eurų monetų. Tačiau nacionalinės pusės dizainas yra proginis.

Proginės monetos yra teisėta atsiskaitymo priemonė visoje euro zonoje. Tai reiškia, kad jas galima naudoti ir jas privalo priimti kaip bet kurią kitą eurų monetą.

KOLEKČINĖS MONETOS

Kolekcinės monetos nėra skirtos apyvartai. Jos yra teisėta atsiskaitymo priemonė tik tai jas išleidusioje šalyje. Jose pavaizduoti motyvai ir nominalai skiriasi nuo įprastų ir proginų monetų motyvų ir nominalų (tiek vienomis, tiek kitomis galima atsiskaityti). Kolekcinų monetų ypatybės, pavyzdžiui, spalva, skersmuo ar svoris, labai skiriasi nuo apyvartinių monetų ypatybių.

ĮTARTINI IR SUGADINTI BANKNOTAI

Kokių priemonių imasi ECB ir nacionaliniai centriniai bankai

Euro valiuta, kaip stabili valiuta, gerbiama ne tik Europoje, bet ir visame pasaulyje. Dėl to ji susilaukia nepageidaujamo padirbinėtojų dėmesio. Nors dėl apsaugos požymių ši valiuta yra viena iš geriausiai apsaugotų valiutų pasaulyje, vis dėlto į apyvartą patenka nedidelis kiekis padirbtų eurų banknotų.

Informacija apie faktinį iš apyvartos išimtų padirbtų banknotų skaičių skelbiama kartą per šešis mėnesius ECB interneto svetainėje. Padirbti banknotai sudaro labai mažą bendro tikrų banknotų apyvartoje kiekio dalį, todėl nerimauti nereikia, tiesiog būkite budrūs.

Padirbti banknotai siunčiami į kiekvienos šalies nacionalinį analizės centrą. Jei aptinkamas dar nematytas padirbtas banknotas, jis siunčiamas į ECB padirbtų pinigų analizės centrą išsamiai techninei analizei ir klasifikavimui. Susiję techniniai ir statistiniai duomenys saugomi centrinėje duomenų bazėje, kurią taip pat tvarko ECB. Jau žinomų tipų padirbti banknotai saugomi nacionaliniu lygiu kartu su atitinkamais statistiniais duomenimis, pateiktais centrinei duomenų bazei.

Siekdamas padėti atpažinti įtartinus banknotus, ECB sukūrė ribotos prieigos interneto svetainę „Euro Check Web Site“ („Eurų tikrinimo interneto svetainė“). Ši svetainė skirta teisėsaugos ir finansų institucijoms bei banknotų tvarkymo specialistams. Daugiau informacijos rasite adresu <https://ecws.ecb.europa.eu>.

Su padirbtomis monetomis elgiamasi panašiai. Valstybės narės įkūrė eurų monetų Europos lygio analizės centrą Prancūzijoje. Techniniai ir statistiniai duomenys apie padirbtas monetas, kaip ir duomenys apie padirbtus banknotus, saugomi toje pačioje centrinėje duomenų bazėje. Duomenų bazėje esančia informacija naudojasi ir policija, prisidedanti prie kovos su padirbinėjimu.

Norėdami gauti daugiau informacijos apie tai, kaip tokiu atveju elgtis jūsų šalyje, prašome kreiptis į jūsų šalies nacionalinį centrinį banką. Informaciją ryšiams rasite šio vadovo p. 22–23.

Grynujų pinigų tvarkymo specialistų atliekamas banknotų grąžinimas į apyvartą

Visoms grynuosius pinigus profesionaliai tvarkančioms institucijoms, pavyzdžiui, bankams, pinigų pervežimo įmonėms ir valiutos keitykloms, yra teisiškai privaloma* išimti iš apyvartos visus eurų banknotus ir monetas, kuriuos jos gavo ir žino arba turi pagrindą manyti, kad yra padirbti. Jos turi nedelsdamos perduoti tokius banknotus ir monetas kompetentingoms nacionalinėms institucijoms. Priešingu atveju joms gali būti skiriama bauda.

Pagal „Pakartotinio banknotų išleidimo į apyvartą sistemą“**, įmonės gali grąžinti eurų banknotus į apyvartą tik tuo atveju, jei jie buvo patikrinti pagal Europos standartus. Tokie patikrinimai yra labai naudingi išimant iš apyvartos padirbtus, įtartinus ir susidėvėjusius ar suteptus apyvartai nebetinkančius banknotus. Tai padeda užtikrinti, kad padirbti banknotai būtų greitai išimti iš apyvartos, o apyvartoje palikti tik geros kokybės banknotai. Jei, išimtinio atveju, institucija nenaudoja banknotų tvarkymo aparatų banknotams tikrinti, prieš vėl grąžindama juos į apyvartą, ji privalo rankiniu būdu patikrinti, ar banknotai tikri ir tinkami.

Toliau parodyti keli banknotų, kurie negali būti grąžinti į apyvartą, pavyzdžiai. Juos reikia nusiųsti į nacionalinį centrinį banką.

Sutepimas

Nešvarumas ant viso banknoto

Dėmės

Ne mažesnė kaip 3 mm² dydžio dėmė

Grafitiniai piešiniai

Banknotas, ant kurio užrašyti, pavyzdžiui, skaičiai ar raidės

Išblukę dažai

Pastebimas dažų trūkumas ant dalies ar viso banknoto, pavyzdžiui, išskalbtas banknotas

Sugadintas

Yra bent vienas fizinis defektas, pavyzdžiui, įplėštas kraštas, skylė, trūksta banknoto dalies arba labai pažeistas apsaugos požymis

Sutaisytas

To paties banknoto dalys, sujungtos lipnia juostele ar klizais

* Pagal 2001 m. birželio 28 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1338/2001, nustatantį priemones, būtinas euro apsaugai nuo padirbinėjimo.

** Daugiau informacijos apie banknotų pakartotinio išleidimo į apyvartą sistemą rasite ECB interneto svetainėje www.euro.ecb.eu The Euro dalyje.

ĮTARTINI IR SUGADINTI BANKNOTAI

Ką daryti, jei gavote įtartinę banknotą

Geriausia būtų iš anksto pasiklausti savo vadovų, kaip įmonė sprendžia su padirbtais banknotais susijusius klausimus. Tačiau ką turėtumėte daryti, jei jums į rankas patektų banknotas, kurio popierius skiriasi nuo įprasto banknoto popieriaus, arba spausdintas atvaizdas atrodo neįprastai?

Štai keli patarimai:

- **Nepradėkite ginčytis su klientu.**
- **Pasakykite klientui, kad privalote trumpai pasikalbėti su savo vadovu arba apsaugos tarnautoju, tačiau pasirūpinkite, kad klientas visada matytų banknotą ir jis neturėtų pagrindo skųstis.**
- **Pakvieskite savo vadovą arba apsaugos tarnautoją pasikalbėti su klientu.**
- **Įsidėmėkite, kaip klientas atrodo.**
- **Jei įmanoma, banknoto klientui negražinkite.**
- **Jei jis ar ji išvažiuoja mašina, užsirašykite mašinos numerį ir modelį.**
- **Kreipkitės į policiją.**
- **Nedelsdami perduokite įtartinę banknotą savo vadovui ar apsaugos tarnautojui, kad jis būtų perduotas policijai.**
- **Nesistenkite elgtis didvyriškai – visuomet rūpinkitės savo saugumu.**

Jei įtariate, kad banknotas yra padirbtas, neatlikite sandorio su klientu, bet pasilikite banknotą, o klientui vietoj jo išduokite kvitą.

Būkite budrūs, nes padirbti banknotai yra beveičiai.

Banknoto gražinimas į apyvartą, jei žinote ar įtariate, kad jis padirbtas, laikomas nusikalstama veikla.

Ką daryti su apgadintais ar sugadintais banknotais*

Euro zonos nacionaliniai centriniai bankai ir daugelis komercinių bankų pakeis apgadintus ar sugadintus eurų banknotus, jei:

- pateikiama daugiau kaip 50% banknoto;
- pateikiama 50% arba mažiau banknoto, tačiau galima įrodyti, kad kita banknoto dalis sunaikinta.

Apgadintą ar sugadintą banknotą pasikeisti norintis asmuo turi pateikti:

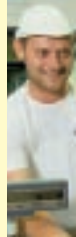
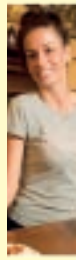
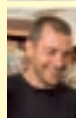
- asmens tapatybės dokumentą (jei kiltų abejonių dėl banknotą pateikuso asmens nuosavybės teisės į banknotą arba dėl banknoto autentiškumo);
- raštišką paaiškinimą, kaip buvo sugadintas banknotas ir kur yra trūkstamos jo dalys;
- raštišką paaiškinimą, kokios rūšies yra dėmė, suteršimas ar įmirkymas, jei banknotas suteptas rašalu, suterštas ar įmirkytas.

Grynųjų pinigų gabenimo įmonė arba bankas taip pat turi pateikti:

- raštišką pareiškimą dėl neutralizavimo priežasties ir tipo, jei pateiktas banknotas buvo nudažytas (pavyzdžiui, raudonais dažais) nuo vagystės saugančiais aktyvuotais prietaisais.

Norėdami gauti daugiau informacijos apie tai, kaip tokiu atveju elgtis jūsų šalyje, prašome kreiptis į jūsų šalies nacionalinį centrinį banką. Informaciją ryšiams rasite šio vadovo p. 22–23.

* Pagal 2003 m. kovo 20 d. Sprendimą ECB/2003/4 dėl eurų banknotų nominalų, specifikacijų, atkūrimo, keitimo ir išėmimo iš apyvartos.

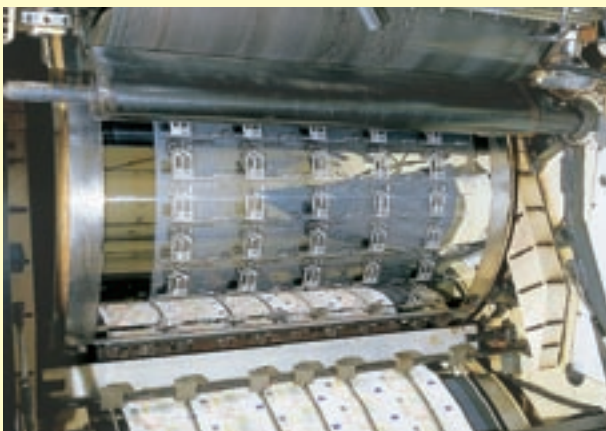
BANKNOTŲ SPAUSDINIMAS

Yra dviejų rūšių banknotų spausdinimo mašinos: lakštų ir ruloninio spausdinimo. Lakštų spausdinimo mašinas daugiausia naudoja eurų banknotus gaminančios spaustuvės. Tai yra atskiros mašinos (žr. toliau), ne tokios kaip ruloninio spausdinimo mašinos, kurios be perstojo suka popieriaus ruloną ir atlieka įvairias spausdinimo operacijas vienu metu.

OFSETINIS SPAUSDINIMAS

Spausdinant šiuo būdu, vienu metu spausdinamas banknoto priekinės ir antrosios pusės ofsetinis paveikslėlis. Dažai patenka ant popieriaus per plokštėse esančius ofsetinius cilindrus. Spausdinant ofsetiniu būdu, naudojamos kelios atskiros plokštės su skirtingomis spalvomis labai geros kokybės aiškiems atvaizdams spausdinti. Ofsetiniu būdu yra spausdinami banknoto priekinės pusės fone esantys atvaizdai ir visi antrosios pusės atvaizdai.

GILIASPAUDĖ

Spausdinant gilia spaude, dažai pilami į plokštėje išraižytus griovelius. Plokštė stipriai prispaudžiama prie popieriaus ir išgaunami spausdinto paviršiaus nelygumai. Giliaspaude išgauti elementai yra tik banknoto priekinėje pusėje – pavyzdžiui, tik priekinėje pusėje esančiuose lange ar vartuose apčiuopiami spausdinto paviršiaus nelygumai.

ŠILKOGRAFINIS SPAUSDINIMO BŪDAS

Šilkografinio spausdinimo mašinoje dažai paduodami per atviras tinklelio skylutes. Šiuo būdu spausdinama blizganti juostelė ir spalvą keičiantis skaičius.

FOLIJS ELEMENTAS

Holograminė juostelė arba holograminis fragmentas karštu presu užspaudžiami ant banknoto popieriaus.

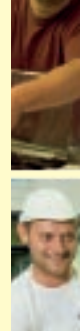
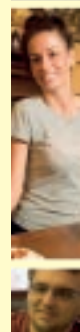
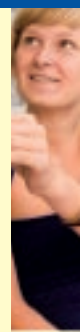
TEKSTO SPAUSDINIMAS

Banknotų serijų numeriai spausdinami naudojant „numeravimo dėžutes“.

KOKYBĖS KONTROLĖ

Masinės gamybos metu pasitaiko defektų. Prieš banknotus pakuojant, jie apžiūrimi, ar nėra defektų. Daugelyje spaustuvių, be rankinio ar vizualinio patikrinimo, kiekvieną banknotą atskirai patikrina specialios automatinės sistemos.

European Central Bank

Kaiserstraße 29
60311 Frankfurt
Germany
Tel.: +49 69 1344 0
Fax: +49 69 1344 6000
info@ecb.europa.eu
www.euro.ecb.eu

Danmarks

Nationalbank

Havnegade 5
1093 København K
Danmark
Tlf.: +45 33 63 70 00
Fax: +45 33 63 71 03
info@nationalbanken.dk
www.nationalbanken.dk

Banco de España

Departamento de Emisión y Caja
Centro Nacional de Análisis
Alcalá 48, 28014 Madrid
España
Tel.: +34 91 338 6332/6319
Fax: +34 91 338 6887
emisionycaja@bde.es
www.bde.es

Deutsche Bundesbank

Falschgeldstelle
Hegelstraße 65
55122 Mainz
Deutschland
Tel.: + 49 6131 377 4488
Fax: + 49 6131 377 4499
nccde@bundesbank.de
www.bundesbank.de

Banque de France

31, rue Croix des Petits Champs
75001 Paris
France
Tél.: +33 1 42 92 42 92
Fax: +33 1 42 92 45 52
euro-formation@banque-france.fr
www.banque-france.fr

Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique

Berlaimontlaan/Boulevard de
Berlaimont 14
1000 Brussel/Bruxelles
België/Belgique
Tel./Tél.: + 32 2 221 45 45
Fax: + 32 2 221 30 91
cashdepartment@nbb.be
www.nbb.be

Eesti Pank

Estonia pst 13
15095 Tallinn
Eesti
Tel.: +372 66 80 719
Fax: +372 66 80 954
info@eestipank.ee
www.eestipank.info

Banca d'Italia

via Nazionale, 91
00184 Roma
Italia
Tel. +39 06 4792 3782
Fax +39 06 4792 3896
nccit@bancaditalia.it
www.bancaditalia.it

Българска народна банка Bulgarian National Bank

I, Alexander Battenberg Square
1000 Sofia
Bulgaria
Tel.: +359 2 91459
Fax: +359 2 9802425
press_office@bnbank.org
www.bnb.bg

Central Bank & Financial Services Authority of Ireland

PO Box No 61, Sandyford
Dublin 16
Ireland
Tel.: +353 1 2198818
Fax: +353 1 2956536
nccie@centralbank.ie
www.centralbank.ie

Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου Central Bank of Cyprus

80 Kennedy Avenue
1076 Nicosia
Cyprus
Tel.: +357 22 71 41 00
Fax: +357 22 37 81 53
cbinfo@centralbank.gov.cy
www.centralbank.gov.cy

Česká národní banka

Na Příkopě 28
115 03 Praha I
Česká republika
Tel.: +420 800 160 170,
+420 224 413 585
Fax: +420 224 412 179
info@cnb.cz
www.cnb.cz

Τράπεζα της Ελλάδος Bank of Greece

Cash Department
341, Messogion Avenue
152 31 Halandri
Greece
Tel.: +30 210 670 9510
Fax: +30 210 670 9195
Dep.cash@bankofgreece.gr
www.bankofgreece.gr

Latvijas Banka

K. Valdemāra ielā 2a
Rīgā, LV-1050
Latvijā
Tālr.: +371 670 22 300
Fakss: +371 670 22 420
info@bank.lv
www.bank.lv

Lietuvos bankas

Gedimino pr. 6
01103 Vilnius
Lietuva
Tel. +370 5 268 00 29
Faks. +370 5 268 81 24
info@lb.lt
www.lb.lt

Banque centrale du Luxembourg

2, boulevard Royal
2983 Luxembourg
Luxembourg
Tél.: +352 4774 1
Fax: +352 4774 4910
info@bcl.lu
www.bcl.lu

Magyar Nemzeti Bank

1850 Budapest
Szabadság tér 8-9.
Magyarország
Tel.: +36 1 428 2600
Fax: +36 1 428 2569
info@mnbb.hu
www.mnb.hu

Bank Ċentrali ta' Malta / Central Bank of Malta

Pjazza Kastilja, Valletta
VLT 1060
Malta
Tel.: +356 2550 0000
Fax: +356 2550 2500
CSU@centralbankmalta.com
www.centralbankmalta.com

De Nederlandsche Bank

Westeinde 1
Postbus 98
1000 AB Amsterdam
Nederland
Tel.: 0800-020 10 68
(gratis)
Fax: +31 20 524 2500
info@dnb.nl
www.dnb.nl

Oesterreichische Nationalbank

Otto-Wagner-Platz 3
1090 Wien
Österreich
Tel.: +43 1 404 20 6666
Fax: +43 1 404 20 6698
bargeld@oenb.at
www.oenb.at

Narodowy Bank Polski

ul. Świętokrzyska 11/21
00-919 Warszawa
Polska
Tel.: +48 22 653 10 00
Fax: +48 22 620 85 18
nbp@nbp.pl
www.nbp.pl

Banco de Portugal

Departamento de Emissões
e Tesouraria, Complexo do
Carregado, Apartado 81
2584-908 Carregado
Portugal
Tel.: +351 263 856 514
Fax: +351 263 858 461
cncontrafaccoes@bportugal.pt
www.bportugal.pt

Banca Națională a României

Lipscani 25
030031 Bucharest
România
Tel.: +40 21 307 01 51
Fax: +40 21 312 35 66
razvan.dumitriu@bnro.ro
www.bnro.ro

Banka Slovenije

Slovenska cesta 35
1000 Ljubljana
Slovenija
Tel.: +386 1 471 91 00
Faks: +386 1 471 97 28
ncc-si@bsi.si
www.bsi.si

Národná banka Slovenska

Imricha Karvaša 1
813 25 Bratislava
Slovensko
Tel.: +421 2 5787 2713
Fax: +421 2 5787 1170
webmaster@nbs.sk
www.nbs.sk

Suomen Pankki – Finlands Bank

Snellmaninaukio/Snellmansplatsen
00170 Helsinki/Helsingfors
Suomi/Finland
Puh/Tel.: +358 10 8311
Faksi/Fax: +358 9 658424
info@bof.fi
www.suomenpankki.fi
www.finlandsbank.fi

Sveriges Riksbank

103 37 Stockholm
Sverige
Tel.: +46 8 787 0000
Fax: +46 8 21 0531
info@riksbank.se
www.riksbank.se

Bank of England

Threadneedle Street
London EC2R 8AH
United Kingdom
Tel.: +44 20 7601 4878
Fax: +44 20 7601 5460
enquiries@bankofengland.co.uk
www.bankofengland.co.uk

ЕВРОПЕЙСКА ЦЕНТРАЛНА БАНКА
BANCO CENTRAL EUROPEO
EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA
DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK
EUROPÄISCHE ZENTRALBANK
EUROOPA KESKPANK
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
EUROPEAN CENTRAL BANK

BANQUE CENTRALE EUROPÉENNE
BANC CEANNAIS EORPACH
BANCA CENTRALE EUROPEA
EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA
EUROPOS CENTRINIS BANKAS
EURÓPAI KÖZPONTI BANK
BANK ĆENTRALI EWROPEW

EUROPESE CENTRALE BANK
EUROPEJSKI BANK CENTRALNY
BANCO CENTRAL EUROPEU
BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ
EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA
EVROPSKA CENTRALNA BANKA
EUROOPAN KESKUSPANKKI
EUROPEISKA CENTRALBANKEN

EUROSYSTEM